

ODMIERZYĆ (26) *vb pf*

o oraz e jasne; w *imp* e pochylone.

inf odmierzyć (4). ◇ *fut* 1 *sg* odmierzę (1). ◇ 2 *sg* odmierzysz (3). ◇ 3 *sg* odmierzy (3). ◇ 3 *pl* odmierzą (3). ◇ *praet* 2 *sg m* -eś, -ś odmierzył (2). ◇ 3 *sg m* odmierzył (2). ◇ *imp* 2 *sg* odmiérz (1). ◇ *con* 1 *pl m pers* bychmy odmierzyli (1). ◇ *impers* odmierz(o)no (1) [cf też ODMIERZON *sg n N*]. ◇ *con* by odmierzono (2) *OpecŻyw, RejJóz*, by się odmierzyło (1) *JanNKar*; -ono (1), -(o)no (1). ◇ *part praet act* odmierzywszy (2).

Sł stp notuje, *Cn brak, Linde XVII w.*

1. Ustalić ilość lub wielkość czegoś za pomocą ustalonych jednostek; *mensurare, metiri Vulg* (25) : odmierzyć ile (czego) (5): od pułnocy pięć łet y czterzy tyliące (prętow) odmierzyłz. *Leop Ez* 48/30, *Ez* 48/32, 33. Cf *odmierzyć komu ile*.

odmierzyć komu (sobie) ile (2): pókić ónych dwu łokciu [*laski*] sftáie/ którés łobie ná początku odmierzył. *Strum* B3v. Cf *odmierzyć komu na czym ile*.

odmierzyć komu na czym ile (1): Y weźmiełz wagę równo z wodą/ odmierzywłzy łobie ná lańce dwa łokciá *Strum* B3v.

odmierzyć od czego [= *zaczynając mierzenie od czegoś*] (2): Támże idź do ónego znáku/ odmiérz od ziémie wieléc łokci vkaże wagá. *Strum* C4, B3.

Ze zdaniem okolicznikowym miary (1): *Strum* C4 cf *odmierzyć od czego*.

Zwroty: »odmierzyć łokciem [*co = rzecz mierzoną*]« (1): wbiyże w wodę dwa koły/ coby nád wodą były ná wzwylź łokieć połóżyłz ná ónych koléch końcni Synwagę/ odmierzywłzy łokciem od fáméy wody óny kóły. *Strum* B3.

»rowno odmierzyć« = *zrównoważyć* (1): Iużgo złończe z Wagy [*na której waży się grzechy*] wślyłczy A poślawcze ná Lewiczy [...] Toć fię teraz okazało Iż daleko niedośtáło Zebych miał rowno od mierzicz Trzeba było lepiej wierzyć *RejKup* Cc.

a. *Zmierzyć dla oddania równej wielkości; oddać; remetiri PolAnt* [*w tym: komu* (15)] (17) :

odmierzyć co (2): áli drudzy bieją wyścigáiąc fie/ y pytáiąc/ A owies iest/ On odpowiedział że iesth/ Jedno práwi ná zamek profto/ tám go wam odmierzą *GórnDworz* S6; a terałz Grzegorz Kufnyerczyk ná [!] ot myerzycz Kawyel załzany *ZapKościar* 1585/61v.

Przen: Odwzajemnić, odplacić (15) : Owa im téz odmierzę/ iáko zá ich stánie. *KochPs* 61.

odmierzyć co (5): *RejAp* 125v; *CzechRozm* 73; Szczęśliwy/ któryć zá nas odmierzy twé winy *KochPs* 201, 192; [Mamci iestłcze przyyáciele Ktore gdy będę chćiał zbierzę A swoię krzywde odmierzę. *KorcRozm* F]. Cf »odmierzyć miarkę«.

odmierzyć czym (7): Sluśno tedy aby iéy odmierzono zupełnością chwály *OpecŻyw* 180v; *LubPs* L3. Cf »miar(k)ą odmierzyć«.

Przysłowie: Iakąs miarką komu mierził abyć odmierzono *RejJóz* H2v; *RejWiz* 188; Iaką miarą mierzyćie/ drudzy wam téz odmierzą *BibRadz Mar* 4/24; *BielKron* 185; *RejZwierc* 191, *CzechRozm* 73; godźi fie áby fie tąż miarką odmierzyło iáką lie co bráło. *JanNKar* B2; *VotSzl* D3. [Ogółem 8 r.]

Zwroty: »z lichwą odmierzyć« (1): Temu iego wierna praca Nigdy lye w žal nie obraca: Ale czego ziemi zwierzy/ Włzytko mu z lichwą odmierzy. *KochPs* 192.

»[jaką] miar(k)ą odmierzyć« (5): co on [papież Bonifacyjusz] nád drugim wczynił/ tą miarką mu odmierzono. *BielKron* 185; *CzechRozm* 73; *JanNKar* B2; obiecuieć P. Bog zapłátę y dobrą miarą odmierzy tobie *SkarKaz* 279a; á nie byłoby grzechu/ bo iáką nam miarką mierzą/ tákąbychmy im odmierzyli. *VotSzl* D3.

»odmierzyć miarkę« (1): á tobie lie opowiada s pewną á nieomylną pomśtą/ ktora cie nigdy chybić nie może/ gdyżci obieczal łowicie káždą miarkę iáko ty námierzysz komu. *RejZwierc* 191.

»rowno odmierzyć« (1): iż lie to y tym y owym łowicie wedle załugi á godności wżytκό rowno odmierzyć muśi á łowicie lie nágradzić muśi. *RejAp* 125v.

»sowito (a. sowicie) odmierzyć« (4): Lecż to on mnye złofcyą śwą łowito odmyerzył *LubPs* L3; *RejWiz* 188; *RejAp* 125v; *RejZwierc* 191.

2. Wycelować (1) :

Zwrot: »odmierzyć nosem na południe« = *umrzeć, leżeć w grobie* (1): Gdy kopáią gránice zyemię rozmierzáią/ Czáfem lie o máły kęs márnne zábijáią. Zylkałes tu nędzniku tey gránice cudnie/ Iużes łobie odmierzył nosem ná południe. *RejWiz* 87.

Formacje współrdzenne cf MIERZYĆ.

Cf **ODMIERZENIE, ODMIERZON**

MP